

SZÓSZÉK — ÚRASZTALA

BENEDEK SÁNDOR

TANÍTVÁNNYA LENNI

Lk 9, 1—2; Mt. 28, 19—20

Valahányszor a négy fal közül szabadult lélekkel a természet szépségeiben gyönyörködöm, mint jól szemléltetett leckét, az iskolás gyermek, értem meg és tudatosítom önmagamban: e csodálatos világ Isten alkotása. Színes, szép ez a szemléltető anyag. Tavasz, nyár, ősz és tél szabályszerű váltakozása bizonyosága annak, hogy Isten egy állandóan mozgásban, változásban levő, fejlődő világot teremtett. S e sokszínű világ a kötelességteljesítés és a megújulás isteni parancsát maradéktalanul betartja és követi.

Mіндеzen szépségek között engem leginkább a bűvópatakok érdekessége, szépsége, küzdelme köt le. Évszázadokon át minden akadályt legyőző örökös küzdelemben törtek utat maguknak a mélyből a felszínre.

S ha valaki megkérdezné hogy a kereszténység és közelebbről unitárius egyházam életét az Isten által naponként bemutatott színes és gazdag szemléltetőanyagból mihez hasonlíthatnám, én ezen utóbbit, a bűvópatak életét választanám, mint amely a „mindeneket megpróbálgatok“ parancs jegyében tör a sötétségből a világosság felé.

Bűvópatak-sors az emberi művelődés, a lélekben és igazságban való Isten-keresés útja. A kultúrának az a foka, amelyen az emberiség ma áll, nemcsak az életkörülmények által kiváltott keresés és munka eredménye, hanem a testi-lelki képességekkel megáldott haladni, fejlődni akaró embernek olyan diadala, amellyel lépésről lépésre céltudatosan, előre a magasba tör, és a közönségestől a fenséges felé igyekszik. Áll ez nemcsak az embernek a külső világgal való kapcsolatára, de benső énjének megismerésére, fejlesztésére, tökéletesítésére is. Mennyi gond, törődés, küzdelem az ára a vágyott magasság elérésének. És ebben a törekvésben nincsenek „végállomások“, csupán kisebb megállók az erőgyűjtésre, a tájékozódásra, újabb célok kitűzésére. Egy ilyen állomást jelölnek a felolvasott bibliai versek is.

Általánosan elfogadottá és megszokottá vált az az állítás, amely szerint a keresztény vallás az első pünköst alkalmával indult el útjára. Történeti tény azonban, hogy a jézusi evangéliumot, ennek az embert Istenéhez közelebb vivő, és vele szembeni kötelességeire figyelmeztető, minden emberben a testvért megláttatni akaró nagyszerű nevelő tevékenységnek a kezdetét korábban kell keresni. Lehet, hogy az nem volt annyira látványos, de a tanítványok elhívása „az emberhalászatra“, a magvetésre, majd kiküldésük a „lelkek megtisztítására, a betegek gyó-

gyítására“, s mindenek felett „Istenországa evangéliumának hirdetésére“, jelzik azokat az állomásokat, ahonnan mind szélesebb hullámgyűrűket verve halad előre az Istennel az embert szolgáló evangélium.

Ez így nagyon szép és látszólag egyszerű is. A valóságban azonban az evangélium terjedésével rendkívüli erők egymással való szembenállásának a harca kezdődött el. A törvény betűjéhez való merev ragaszkodás, látszatigazságok, külső formák korlátai közt való élés a megkövesedés egyik oldalán, az embert minden kötöttség alól felszabadítani akaró, önön belső lelki értékeire megtanító, Isten törvénye szerint való élés a másik oldalán. „Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségeidet“ az egyik oldalán, „Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat akik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnek, és imádkoztatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket“ életmagatartás a másik oldalán. Ennek az életfelfogásnak és gondolkodásnak kialakítása kétség és bizonytalanság, nemes elszántság és versengés tüze égeti a szívek és lelkek talajába a tanítvánnyá levés jelét és teszi alkalmassá arra a nagyszerű munkára, amelyre Jézus elhívta őket. Nem áll rendelkezésünkre olyan részletes tudósítás, mely a tanítványok által végzett munkáról adna számot. Így csupán következtetni tudunk. Ez pedig megerősít minket abban a hitben, hogy Istenországát hirdető magvetésüknek, emberekhez szeretettel viszonyuló magatartásuknak megvolt a maga eredménye, melynek első nagy kivételése a háromezrek megkezesztelkedése, és az a tény, hogy ma több mint egy milliárd ember vallja magát Jézuskövetőnek.

A küldetés és megbízás állandó és folyamatos. Szól minden keresztényhez és ezek között fokozotian hozzánk, unitáriusokhoz. A felolvasott bibliai szavakon keresztül Jézus a kísértővel szemben helytálló, gyermekkorától kezdve haláláig az Atya dolgaival foglalkozó, a farizeusok minden fondorlatával bátran szembenéző és azok vádaskodását visszautasító, a prófétai hivatást vállaló és példaadó élettel előljáró tanító, az „Emberfia“ szól hozzánk: „Tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok.“ Csak ő mondhatja „Példát adtam néktek.“ „Arról ismerik meg, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok“. Ő hív ma is: „Tegyetek tanítványokká minden népeket“. Legyetek tanítványokká!

Jézus parancsolatai megtartásának feltétele: olyanná lenni, mint ő. A szív-lélek magatartás szerint. Tanítvánnyá lenni pedig azt jelenti: rendezni dolgaikat Istennel és embertársainkkal; ez volt életének foglalata és tartalma is. Ez a példa kötelez minket: alázatos szívűnek lenni Isten előtt, aki nekünk szerető Atyánk, lényege szerint szeretet és megbocsátás, aki teremtő és gondviselő Istenünk. Életfeladatunk: benne bízni, hozzá imádkozni és gyermeki viszonyunkat szüntelenül ápolni, erősíteni, amint Jézus tette!

Testvérré lenni minden emberrel, a jóra törekedni mindenki iránt, szeretetben élni mindenkivel „Mert ha azokat szeretitek, akik titeket szeretnék, micsoda jutalmát veszitek? Avagy a vámszedők is nem ugyanazt cselekszik-e? És ha a ti atyátokfiait köszöntitek, mit cselekesztek másoknál többet? Nemde a vámszedők is nem azonképpen cselekszenek-e?“

Segítőkezet nyújtani és felemelni az elesetteket könyörülő samaritánusként. Bátorítani a hitükben megrendülteket: A te hited megtart

téged. Letörölni sok-sok égető könnyet: „Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak“. Bekötözni sok fájó sebet, melyet sokszor a közöny, a meg nem értés üt érzékeny emberi szíveken. Sírnai a sírókkal, és örvendezni az örvendezőkkel, s tenni mindezeket természetes emberi kötelességből.

Ezek jelentik a jézusi magatartáshoz való igazodást. Ezek az ő tanításából ránkharuló feladataink. Ezek a tanítványság feltételei. Megtartani, amire ő tanított, cselekedni úgy, amint ő cselekedett, szolgálni az embert, amiképpen ő tette, Istenben és Istennel élni, amint ő élt.

Van-e bizonyíték arra, hogy az elmondottak értelmében megtartottuk mindazt, amit parancsolt nekünk? Múltunk és jelenünk tükrözi-e az ő parancsai által körvonalazott magatartást? Mert csak így van létjogosultságunk a jelenben, s jövőnknek is ez a feltétele, és életünk csak így lehet bizonyágtéves. Akkor és ott csak tizenkét tanítványnak szólt a küldetés, de egyetemes érvényűvé lett, és ma mindenikhez szól! Komoly és felelősségteljes a parancs: megtartsátok mindazt, amit parancsolok néktek.

Hitelődeink számára ez elkötelezés volt, természetes velejárója életünknek. Kisgyermek koruktól életük végéig Jézus példája követése volt az eszmény! Ha csak annyit teszünk, amennyit elődeink tettek, már ez is sokat jelent. De nekünk többet kell tennünk, többet kell adnunk. Igény ez: beletagolódni a világfejlődés felfokozott ütemébe és a fejlődés ritmusához igazodni. Jézus példáját és parancsait elfogadó, tanításait másoknak továbbadó élet ma már nemcsak kívánalom, de követelmény. Versenybe szólítani azokat az értékeket, amelyeket örököltünk, és építő cselekvésre mozgósítani a bennünk feszülő erőket, ez jelenti a tökéletesedést, emberséget, az istenfiúságra való törekvést.

Életünk mérlege azt mutatja, hogy az így végzett munkában, megnyugtató és lelkesítő eredményekben benne van mindannyiunk imádsága, vallásossága, áldozata, egyetemes egyházunk egészének az evangélium szelleméhez való igazodása.

Tovább menni ezen az úton lehet, és kell tudnunk és akarnunk. Egyházi életünk 400 éve igazolja, hogy céltudatos akarásban nálunk nincs hiány. S ha nem tehattünk meg mindent a jézusi parancsolatok maradvékntalan megvalósítása érdekében, ez nem rajtunk múlt.

Múltban gyökerező, a jelenben becsületes helytállással, építő munkával megtartó és átadni akaró nemes szándék, biztatás a jövőre, és jóreménységgel tölti el mindannyiunk szívét.

Fel hát a további munkára és imádkozásra Istenbe vetett hittel az ő országának építésére. Álljon előttünk jóságos alakjával, és szelíd hangján szóljon hozzánk a názáreti Jézus: „Megtartsátok mindazt, amit én parancsoltam néktek“. Ámen.

AZ INDULÁSTÓL A HAZATÉRÉSIG

Lk 15, 11—32

A tékozló fiú életregényének három fejezete van: az eltávozás, a tékozlás és a hazatérés. A történetnek három fő szereplője: az apa, az elsőszülött gyermek és a tékozló fiú. Névtelenek, az evangélium mellőzi megnevezésüket.

A családban megszokott körülmények között zavartalanul folyt az élet. Észre sem vették, hogy múlnak az évek, s a munka, az egyhangúság malmában, a szívekben titkolt vágyak születnek, remények fészülnek, lelki robbanások készülnek.

Az apa, mindennapi elfoglaltságában elfeledkezett fiai neveléséről, lelki életük ápolásáról. Csak akkor döbbsent rá, hogy milyen óriási, szinte áthidalhatatlan úr keletkezett közöttük és kisebbik fia között, amikor az előállt, jussát követelte és távozási szándékát bejelentette. A fiú elhatározása változhatatlan volt. Az apa érezte, hogy hiábavaló minden érvelés, marasztalás. Talán ha élt volna az édesanyja, nem történt volna meg ez a szakadás, apától, testvértől, szülőföldtől.

A fiú magabiztosan vállalta az önálló élet terhét, felkészületlenül, terv nélkül és céltalanul. Elhatározását könnyűvé tette a vagyoni részesnek átadott része, de őt könnyelművé tette. Búcsú nélkül távozott.

Az eltávozott fiúnak sorsa ismeretes: pénzzel megszerzett barátság, gondtalansággal elszórt apai hagyaték nyomán hízélgés, zajos ünnepeltetés, képrutató ragaszkodás, könnyelmű, felelőtlen élet. Még az is jólésetett neki, ha mások csodálták, vagy irigyelték. Nem vette észre, hogy a baráti társaság érdek-emberei a hagyaték apadásával idegenednek el tőle. A barátok, a hízélgők, a vélt pártfogók, mind elmennek, és a tékozló fiú egyedül marad.

A városok zajában, az ünnepeltetésben, a megvásárolt hódolatban elfelejtette régi otthonát, édesapját és testvérét.

Az édesapa nem hallott hírt fiáról. Elveszettnek hitte, de mégis reménykedett, hogy egyszer hazajön. Ezért titkon, de várta szüntelenül. Sok álmatlan éjszakán elképzelte, hogy ha haza jönne egyszer, mindent megbocsátana, mert egy szülőnek sohasem lehet és nincs rossz gyermeke. Nyári esteiken, amikor elcsendesült minden, kiállt a kapuba, s messze nézett, lelkében könnyek, gondolatok fakadtak, a hazahívás és hazavárás messzire küldött üzenete: Gyere vissza édes fiam, adj fogyó életnek célt.

A szülői féltés, az elhanyagolt nevelés jóvátétele, a gyermek jövőjével szembeni apai mély aggodalom szötte tovább a várakozás türelmetlen, de sohase lankadó reményét.

Évek teltek el. A szégyen, a megalázottság, a nélkülözés és szolgai sors megpróbáltatásain keresztül, lassan érlelődött a fiú lelkében a hazatérés gondolata. Döntő elhatározását még akadályozta, nem a dac, mert az már összetört a szenvedés perzselő tűzében; nem a ráncoktól, lelki sebekből való szégyen, hiszen az már régi fájdalom volt számára; nem a mélyre süllő tudata tartotta vissza, hiszen ő már a megalázottság gyermeke. Nem a bocsánatkérésből való félelem állította meg lépéseit.